

befræfte — Berettigelsen af vore i Begyndelsen af nærværende Betænkning fremsatte Ytringer om de Mangler, der i det Hele og Store klæbe ved Lovforslaget. Til disse kan endnu føies, at Lovforslaget for Opnaaelse af andre Formaal synes i en betænkkelig Grad at have tabt sin egentlige ved Grundlovens § 74 givne Opgave af Sigte, nemlig saavidt muligt at gennemføre Mundtlighed ved den borgerlige Retspleie. Dette vil navnlig fremgaa ved en Sammenligning med de Former, som vi hos os allerede kjende af mundtlig Retspleie. For i denne Retning først at nævne Høiesteretsproceduren, er samme hos os saa mundtlig, som en Procedure vel overhovedet kan tænkes, idet den ikke, forinden Sagen plaideres, giver Retten nogensomhelst skriftlig Veiledning, men alene sætter Retten i Stand til at dømmes efter, hvad der i den mundtlige Forhandling af Parterne foredrages og dokumenteres. Dette gaar Lovforslaget ud paa at affasse og i Stedet derfor at indføre en Høiesteretsprocedure, hvis Særkjende er en vidtgaende Skriftlighed. Til denne Ende foreskrives der Indgivelse af skriftlige Indlæg til Høiesteret, som denne kan benytte til forinden den mundtlige Forhandling at indstudere Sagen og, som det hedder, „studere det juridiske Spørgsmaal, forsaavidt som dette i Følge sin Natur nødvendiggjør nogen Forberedelse ved Læsning i juridiske Bøger, Domsamlinger eller deslige“ (Processkommissionens Motiver Side 145). Det indrømmes udtrykkelig i Processkommissionens Motiver Side 144, at Lovforslagets Høiesteretsprocedure „i Grunden er en skriftlig Procedure med en mundtlig Slutningsforhandling.“ Dette er et bitterligt Tilbagekridt, og til en saadan Degradation af vor nuværende Høiesteretsprocedure synes der selv fra Lovforslagets Standpunkt at være saa meget mindre Anledning, som Lovforslaget principielt udelukker Fremførelsen af nye Oplysninger for Høiesteret. Hvad dernæst angaar Lovforslagets Landsretsprocedure i Modætning til den nu gjældende Procedure for Sø- og Handelsretten, da ere Indlægene ved sidstnævnte Ret kun, hvad de i Virkeligheden alene bør være, en Veiledning for Parterne til at lægge de mundtlige Foredrag tilrette, og den Dommer, hvem det tilfaldt fra først af at sætte Sø- og Handelsretsproceduren i

Scene, har den Fortjeneste, at han gjorde dette paa en saadan Maade, at Retten ikke forinden den mundtlige Plaidure øser nogen Kundskab til Sagen af den i samme foregaaende Skriftværking. Lovforslaget derimod foreskriver det Modsatte for Landsretsproceduren. Det hedder saaledes med Hensyn til Parternes skriftlige Sagsfremstillinger i Processkommissionens Motiver Side 79, at de „skulle paa en Gang tjene til Grundlag for den mundtlige Forhandling og tillige meddele Retten den fornødne foreløbige Oplysning om Sagen“, samt Side 82, at „de tjene jelsfølgelig ogsaa til at give Retten et foreløbigt og almindeligt Begreb om Sagens Indhold“. Men en Procedure, under hvilken Retten henter sin Kundskab til Sagen saavel af skriftlige Indlæg som af mundtlige Foredrag, er ikke en mundtlig, men en blandet skriftlig og mundtlig Procedure, eller, som Processkommissionens Motiver, som fornævnt, ved en anden Leilighed udtrykte sig, „i Grunden en skriftlig Procedure med en mundtlig Slutningsforhandling“.

Idet vi fuldtud anerkjende den store juridiske Kundskabsbylde og omfattende Værlæsthed, som Lovforslagets Affattelse bærer Vidnesbyrd om, og at et saa betydeligt Arbejde sikkert vil have en blivende Interesse, vende vi tilbage til, hvad vi i Begyndelsen af nærværende Betænkning have antydet, at vi maa anse Opgaven paa den Maade, som Lovforslaget har forsøgt, nemlig at skrive en Kodez, der bryder med det Bestaaende, eller ikke slutter sig til noget Lands Retsforfatning, men hovedsagelig hviler paa videnskabelige Forskninger, for uløselig. Det er for os ikke tvivlsomt, hvad der ogsaa vil finde sin Begrundelse i, hvad vi leilighedsvis have anført om den tydske Retspleie, navnlig om dennes Bevægelser henimod de hos os gjældende Retsprinciper, at den Opgave, i Overensstemmelse med Grundlovens § 74 at indføre Offentlighed og Mundtlighed ved den borgerlige Retspleie, bør herhjemme søges løst ved at bygge paa vor egen bestaaende Retsforfatning og under særlig Hensyntagen til de Erfaringer, der ere indvundne ved de tvende mundtlige Former, som vor borgerlige Retspleie allerede kjender, hvad ikke udelukker en skjøn som Benyttelse ogsaa af Erfaringer, hentede fra Ulandet og af den theoretiske Retsvidenskabs Forskninger.